

BONITETE | AJPES
I MOJCA KUNŠEK

V množici podatkov je nujna dobra interpretacija bonitete

Objavljeno
05. avgust 2018 20.00

Posodobljeno
05. avgust 2018 20.00

Dostopnih je veliko javnih podatkov o podjetjih, pridobivanje res relevantnih informacij pa je lahko zamudno

»Bonitetna ocena je indikator, s pomočjo katerega podjetnikom na razumljiv način povemo, kakšno tveganje prinaša sodelovanje s potencialnim poslovnim partnerjem,« pravi Mojca Kunšek.
FOTO: Blaž Samec

V zadnjih desetih letih smo doživeli tako velik gospodarski optimizem kot finančno krizo. Kako so te spremembe vplivale na vlogo bonitetnega preverjanja? Ga podjetja bolj uporabljajo, je za ponudnike ocen posel danes bolj zahteven? Pogovarjali smo se z Mojco Kunšek, direktorico Ajpesa.

»Nedvomno se podjetja, ki so krizo preživela, pod vtisom te izkušnje obnašajo bolj konservativno in vsaj pred sklenitvijo posla z novim partnerjem preverijo, s kom imajo opraviti. Temu pa vse bolj sledijo tudi mlajša podjetja,« pravi sogovornica.

Prav tako smo tudi ponudniki bonitetnih informacij pod budnim očesom trga. Pri čemer moramo pri ocenjevanju upoštevati predvsem načela objektivnosti, neodvisnosti, kredibilnosti in transparentnosti. Ajpes to zagotavlja in v slovenskem prostoru, pa tudi širše, uživa ugled in zaupanje.

Kako nastane bonitetna ocena in kakšne informacije vsebuje?

Bonitetna ocena poslovnega subjekta je rezultat analize širokega nabora razpoložljivih podatkov. Sem najprej prištevamo podatke iz računovodskih izkazov, pri čemer za določitev izhodiščne bonitetne ocene ne upoštevamo le podatkov ocenjevanega subjekta, ampak tudi tveganje dejavnosti, v kateri ta posluje. Med letom bonitetne ocene spremljamo in po potrebi ažuriramo, vse spremembe ocen in razloge zanje pa pregledno navedemo v bonitetnih informacijah. S tekoče ažuriranimi bonitetnimi ocenami uporabnike torej obveščamo o nevarnostnih in tveganjih veliko prej, preden so ti vidni v finančnih izkazih podjetja.

Bonitetna informacija pa je širši pojem, saj poleg bonitetne ocene vključuje še mnoge pomembne podatke o poslovanju subjekta, na primer podatke o njegovi kratkoročni plačilni sposobnosti, ki jo spremljamo s preverjanjem blokad transakcijskih računov ali uvrstitvijo na seznam davčnih neplačnikov, podatke o morebitni prezadolženosti na podlagi primerjave med dejansko in ocenjeno maksimalno vzdržno zadolženostjo, podatke o ustvarjenih prejemkih na transakcijskih računih v tekočem letu ter podrobnejše podatke iz letnih poročil in iz njih izračunane dejavnike tveganja.

V Ajpesu določamo bonitetne ocene slovenskim poslovnim subjektom po lastnem modelu S.BON AJPES. Z njim vsem subjektom glede na kreditno tveganje pripišemo bonitetno oceno, ki izraža verjetnost, da bo pri konkretnem poslovnem subjektu v enem letu nastopil dogodek neplačila. Najboljša ocena je SB1, pri tej je verjetnost nastopa dogodka neplačila najmanjša, najslabša pa SB10. Naše bonitetne ocene so pripravljene po pravilih Basel II in so neposredno vzporejene z bonitetnimi ocenami treh uveljavljenih mednarodnih bonitetnih agencij.

Kdo tipično naroči izdelavo bonitetne ocene – podjetje samo ali njegovi (potencialni) poslovni partnerji?

Poslovni subjekti z bonitetnimi ocenami pogosto izkazujejo svojo sposobnost za izpeljavo posla bodisi na javnih razpisih bodisi pri predstavitvi poslovnim partnerjem in drugim deležnikom. Z bonitetno oceno podjetja dokazujejo tudi svojo kreditno sposobnost finančnim institucijam in tudi drugim ponudnikom razpisov za pridobitev sredstev za financiranje.

Kakšna je praktična korist za podjetje, če se odloči zanesljivost partnerja preveriti s pomočjo bonitetne ocene?

Zadnja gospodarska kriza je prinesla tudi več previdnosti pri sklepanju poslov. Tako tudi v Ajpesu dosegamo vse več preverjanja potencialnih oziroma tudi obstoječih partnerjev z naročili bonitetnih informacij. Dandanes je na voljo veliko javnih podatkov o podjetjih, tudi na našem portalu, vendar je ravno zaradi obsežnosti dostopnih informacij pridobivanje res relevantnih lahko zamudno, njihova interpretacija pa zahtevna. Bonitetna ocena je indikator, s pomočjo katerega podjetnikom na razumljiv način povemo, kakšno tveganje prinaša sodelovanje s potencialnim poslovnim partnerjem. Koristno jih je torej uporabiti na vseh področjih, kjer se srečujemo s kreditnim tveganjem ali tveganjem neplačila nasprotne stranke. Bonitetne informacije tako uporabnikom olajšajo poslovno odločanje, dajejo jim zadnje razpoložljive informacije o poslovanju podjetja in s tem nadzor nad kreditnim tveganjem, hkrati pa njihova uporaba pomeni prihranek časa in s tem tudi denarja.

Osnova za ocenjevanje so podatki o poslovanju, ki vedno opisujejo sliko za nazaj. Na kakšen način bonitetni ocenjevalec (na primer Ajpes) upošteva dogodke med poslovnim letom?

Pri nas pri določitvi trenutne bonitetne ocene upoštevamo vse bistvene dogodke in javno razpoložljive informacije, ki so nastopili do datuma določitve bonitetne ocene. Pri tem upoštevamo tekoče podatke o blokadah transakcijskih računov, informacije o morebitni uvrščenosti na seznam davčnih neplačnikov, objave slovenskih sodišč o insolvenčnih postopkih ocenjevanega subjekta in njegovih podrejenih (odvisnih) družb, podatke in informacije iz revidiranih letnih poročil in revizorjevega mnenja ter druge pomembne informacije, ki lahko vplivajo na oceno kreditnega tveganja.

Kako natančna je sploh lahko bonitetna ocena glede na to, da se razmere v poslu spreminjajo?

Kakovost bonitetnih informacij oziroma vrednost informacije je odvisna od nabora in dostopnosti uporabljenih podatkov o podjetju in njegovem tekočem poslovanju, od kakovosti bonitetnega modela in od informacijsko podprtega sistema, ki zagotavlja potrebno ažurnost. Ajpes pri ocenjevanju podjetij uporablja le uradne podatke, za večino katerih smo tudi primarni vir: podatke iz Poslovnega registra Slovenije in Registra transakcijskih računov, ki so vsak dan ažurirani, podatke iz letnih in revidiranih letnih poročil ter mnenj revizorja, podatke o dospelih neporavnanih obveznostih poslovnih subjektov in podatke o insolvenčnih postopkih. Pri oceni tveganosti oziroma bonitetni oceni upoštevamo tudi tveganost panoge, v kateri podjetje posluje. Prav tako vsako leto opravljamo testiranje veljavnosti bonitetnih ocen in napovedne moči modela. Vse to nam omogoča, da lahko v postopek ocenjevanja zelo hitro vključimo nove dejavnike tveganja, ki jih prinašajo spremenjene razmere v poslu. Naše bonitetne ocene pogosto veljajo za stroge, vendar napovedna moč modela kaže, da so napovedi natančne.

Trenutno smo globalno gledano spet v razmerah, ko negotovost narašča. Katera druga sredstva lahko podjetja še uporabijo (poleg bonitetne ocene), da bodo znala čim bolje (in pravočasno) oceniti potencialna tveganja?

Podjetja se vse bolj srečujejo na globalnem gospodarskem trgu. Če so nekoč lahko prisegala na spremljanje gospodarskih ciklov, so danes primorana spremljati tudi vrsto drugih dejavnikov, kot so tehnološki napredek, gospodarska gibanja v deželah poslovnih partnerjev, geopolitična tveganja ter globalne ekonomske trende. Dodatno pa je potrebno tudi spremljanje panožnih trendov za panogo, v kateri podjetje deluje. Na panožna gibanja poleg splošnih makroekonomskih razmer vplivajo tudi specifični panožni vplivi, na primer gibanje cen posameznih za panogo pomembnih surovin in podobni dejavniki. Vsekakor poslovanje v mednarodnih vodah prinaša večje potrebe po obvladovanju tveganj, kar še posebno velja za izvoznike. Glede na to, da po podatkih za leto 2017 dosega slovensko gospodarstvo že več kot 40 odstotkov prihodkov na tujih trgih, pa se potreba po obvladovanju tveganj, tako z vidika preverjanja poslovnih partnerjev kot z vidika drugih dejavnikov, veča.